

Wnioskodawca:

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Do:

Biurow Rzecznika Praw Obywatelskich
Sz. P. Sylwia Gregorczyk-Abram
al. Solidarności 77, 00-090 Warszawa
AE:PL-81771-91578-RDUCW-25

PETYCJA/SKARGA

**w sprawie dyskryminacyjnego różnicowania praw do zawarcia małżeństwa
poniżej 18 roku życia i uznania ojcostwa poniżej 18 roku życia
zw. dalej legalizacji przemocy dziecięcej i dyskryminacji ze względu na płeć
oraz dyskryminacji ze względu na kryterium wiekowe
(dyskryminacji ze względu na wiek)
zw. dalej Wczesnych i Przymusowych Małżeństw, Małżeństw Dzieci (CEFM)**

Działając na podstawie Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach w tym Art. 63 Konstytucji RP, uzupełniam wnioski, które mają być zawarte do wiadomości.

Zgodnie z nową kadencją Rzecznika Praw Obywatelskich ponownie wzywa się Rzecznika Praw Obywatelskich do zajęcia się sprawą nierównego/dyskryminacyjnego wieku małżeńskiego w treści art. 10 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Przypomina się Rzecznikowi zgodnie z pismem IV.053.1.2024.MK, Rzecznik zobowiązał do generalnego wystąpienia, czego nie uczynił.

Zgodnie z pismem IV.053.2.2025.MA informuje „o wyczerpaniu przysługujące mu środki działania na obecnym etapie” a także w oczekiwaniu „ze stanowiskiem Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka, do której Komisja do Spraw Petycji 10 września 2025 r. przekazała petycję w sprawie wieku uprawniającego do zawarcia małżeństwa oraz uznania ojcostwa (BKSP-155-X-495/25)”.

Niniejszym uznaje się Rzecznikowi Praw Obywatelskich, że jednak nie wyczerpał przysługujących mu środków działania.

Do Rzecznika Praw Obywatelskich podlega także skarżenie przepisów do odpowiednich ministerstw jak i do Trybunału Konstytucyjnego, które zostały wyraźnie zgłoszone w petycji IV.053.1.2024 „Rzecznik wystąpił w tej sprawie do odpowiednich ministerstw z prośbą o podjęcie działań legislacyjnych w tych sprawach albo skierować do Trybunału Konstytucyjnego wniosek w sprawie zgodności powołanego wyżej przepisu z Konstytucją.”

Przypomina się Rzecznikowi, że wraz ze zgłoszeniem petycji (P11-65/25) do Kancelarii Senatu RP, a także reprezentowanemu obywatelskiemu stanowisku w tym wraz ze stanowiskiem resortu Ministerstwa Sprawiedliwości, zostało przedstawione niniejsze stanowisko:

<https://www.senat.gov.pl/prace/komisje-senackie/przebieg,11144,1.html>

„(...) To, że, tak jak było zaznaczone w treści petycji, Ministerstwo Sprawiedliwości nie podjęło prac w związku z petycją z zeszłego roku, nie oznacza, że nic się w ministerstwie nie działo. Ten projekt, tak jak szereg innych, był przygotowywany. Obecnie mamy pozytywną uchwałę Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego z września tego roku, uchwałę pozytywnie opiniującą projektowaną zmianę, polegającą właśnie na zrównaniu wieku małżeńskiego obu płci poprzez zniesienie dopuszczalności zawierania małżeństwa przez osoby małoletnie. No, w obecnym stanie prawnym są to dziewczynki.

Tak że jeśli chodzi o stopień zaawansowania tego projektu, to mamy już i sam projekt, i uzasadnienie, i ocenę skutków regulacji. Jesteśmy obecnie na etapie wpisu do wykazu. Mamy już zgodę członków kierownictwa Ministerstwa Sprawiedliwości, jednak samego wpisu do wykazu jeszcze nie mamy, dlatego nie mogę podać numeru, pod którym wszystkie te dokumenty mogłyby być znalezione.

Projekt obecnie jest w Departamencie Legislacyjnym, podlega ostatnim korektom i zmianom.

(...)

przychylając się do tej petycji i w ogóle do postulatu likwidacji tego zróżnicowania między płciami. Przede wszystkim celem, do którego, myślę, wszyscy dążymy, jest to, żeby dzieci nie miały dzieci. No, oczywiście to się nadal zdarza. Musimy pamiętać o tym, że dziewczynka, dziewczyna, osoba płci żeńskiej w wieku od 16 do 18 lat nadal jest dzieckiem – i tak też powinniśmy do tego podchodzić.

(...)

Chciałbym jeszcze przytoczyć fakt, że za takim podejściem przemawia także stanowisko rzecznika praw obywatelskich, który już od lat przychylnie wypowiadał się właśnie na te tematy. No, to byli kolejni rzecznicy. Od czasu tej właśnie inicjatywy z 2015 r. kolejni rzecznicy praw obywatelskich byli za tym. Kiedy kolejne wersje tych petycji czy projektów wpływały, kolejni rzecznicy praw obywatelskich opowiadali się za tym rozwiązaniem.

(...)

Poza tym w takim kierunku zmierzają także obecne działania organów międzynarodowych, w tym unijnych. Może przytoczę tylko rezolucję Parlamentu Europejskiego z lipca 2018 r., w której zaapelowano do ustawodawców o ustanowienie minimalnego wieku zawarcia małżeństwa na poziomie 18 lat. Także inne akty prawa międzynarodowego wskazują na to, żeby jednak ten wiek zrównywać i raczej podwyższać, niż obniżać.

”

Także w tym obywatelskim stanowisku w zgłoszonej petycji (P11-65/25) do Kancelarii Senatu RP, wyrażono następująco:

„(...)

Wczesne małżeństwa mogą bowiem krzywdzić przede wszystkim niepełnoletnie dziewczęta, które w wyniku zamążpójścia są przedwcześnie upełnoletniane, tracą wsparcie i ochronę przysługującą dzieciom. Teoretycznie w Polsce małżeństwa te są zawierane za zgodą sądu na wniosek samej dziewczyny – rodzic, prawny opiekun ani partner nie może zrobić tego w jej imieniu. Jak jednak wykazują badania Kempieńskiej i Domańskiego, **dziewczęta są nierzadko przymuszane do zamążpójścia, a sądy nie sprawdzają ani ich motywacji do złożenia wniosku, ani dojrzałości, ani charakteru relacji z partnerami**”.

„W 2015 roku sąd w Pińczowie wydał zezwolenie na małżeństwo 16-latki z 42-latkiem, a w 2018 roku w Radomsku – 16-latki z 46-latkiem. W 2019 roku sąd w Kędzierzynie-Koźlu zezwolił na małżeństwo 16-latki z 49-latkiem, sąd Lublin-Zachód – 16-latki i 42-latka, a w województwie pomorskim zostało zawarte małżeństwo 17-letniej dziewczyny i 51-letniego mężczyzny.

Z danych GUS-u wynika, że choć liczba małżeństw zawieranych za zgodą sądu maleje, **rośnie liczba takich, w których różnica wieku między małżonkami jest bardzo duża. – To sankcjonowanie przez prawo sytuacji ewidentnego groomingu, czyli uwodzenia – mówi Krawczak. – W przypadku tak dużej różnicy wieku sprawa jest oczywista**”.

(...)

Polski rząd na Zgromadzeniu Ogólnym Organizacji Narodów Zjednoczonych podjął decyzję, że... Powiedział jednocześnie tak: „Panie prezydencie, **Polska przyłącza się do oświadczenia Unii Europejskiej i pragnie dodać następujące informacje. W swoim imieniu kryminalizowaliśmy okaleczenie żeńskich narządów płciowych oraz wczesnych i przymusowych małżeństw, małżeństw dzieci. Rozszerzyliśmy definicję przemocy domowej o przemoc ekonomiczną**”. Czy aby na pewno?

W dniu 25 czerwca **Komitet do spraw Likwidacji Dyskryminacji Kobiet zaapelował do nas jako państwa strony, żeby Polska podjęła stosowne kroki w celu ustalenia minimalnego wieku zawarcia małżeństwa na poziomie 18 lat zarówno dla dziewcząt, jak i dla chłopców, bez żadnych wyjątków. Chodzi także o podjęcie środków mających na celu wyeliminowanie wszelkich orzeczeń sądowych zezwalających na zawarcie małżeństwa poniżej tego wieku. Dziękuję bardzo,**

Przypomina się Rzecznikowi, że od momentu rozpatrzenia petycji także w Kancelarii Senatu RP i wystąpienia resortu Ministerstwa Sprawiedliwości (tj 9 grudnia 2025), nie pojawił się żaden projekt rządowy na stronach RCL, w tym nie ma do tej pory żadnych konsultacji społecznych do tego projektu.

Natomiast z uzyskanych odpowiedzi z 5 maja 2026 br, od Ministerstwa Sprawiedliwości do obywatela (DSRiN-VII/0820/4/2026) wynika następująco:

„Szanowny Panie!

Prace legislacyjne

w całości podtrzymuję poprzednią odpowiedź wysłaną w sprawie DSRINVII.0512.2.2026.

Zgodnie z nią w Departamencie Spraw Rodzinnych i Nieletnich opracowaliśmy projekt zmiany przepisów, mającej na celu zniesienie dopuszczalności zawierania małżeństwa przez osoby małoletnie.

Projekt został przekazany 17 października 2025 roku do Departamentu Legislacyjnego, który jest odpowiedzialny za dalsze prowadzenie procesu legislacyjnego.
Projekt nie został wpisany do wykazu prac rządu.

Tym samym nie jest możliwe udostępnienie Panu treści projektu wraz z nadanym numerem druku projektu i wskazaniem zgłoszonych opinii do druku.
Na stronie wszystkich komisji senackich publikowane są wszelkie opinie i materiały przekazywane na posiedzenia przez poszczególne podmioty i resorty.
Zgodnie z ustaleniami, na posiedzenie senackiej Komisji ds. Petycji, które odbyło się 9 grudnia 2025 roku, Ministerstwo Sprawiedliwości nie przekazywało opinii.”

Ponadto wielokrotne interpelacje poselskie i odpowiedzi przez Minister do Spraw Równości, wskazują szeroki zakres niniejszych naruszeń i jednocześnie potwierdza o dyskryminacji ze względu na wiek oraz dyskryminacji ze względu na płeć, dotyczy następujących interpelacji poselskich na Sejm RP:

nr 1039 (20-02-2024)

nr 5381 (03-10-2025)

nr 7822 (02-09-2025)

Zgodnie z odpowiedzią na interpelację poselską na Sejm nr 1039 (20-02-2024)
przez Minister do Spraw Równości:

„(...) także celowość dalszego utrzymania w art. 10 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (k.r.o.) możliwości zawarcia małżeństwa przez kobietę, która ukończyła lat 16. Taka szesnasto- lub siedemnastoletnia kobieta uzyskuje z chwilą zawarcia małżeństwa pełnoletność (art. 10 § 2 kodeksu cywilnego) i zobowiązana jest do wspólnego pożycia z mężem (art. 23 kodeksu cywilnego), które zgodnie z utrwalonym orzecznictwem i poglądem doktryny obejmuje m.in. współżycie seksualne.

Przepis ten, uchwalony w czasach, gdy urodzenie przez nastolatkę dziecka przedmałżeńskiego mogło narazić ją na ostracyzm społeczny, wielokrotnie krytykowany był przez organy międzynarodowe jako sankcjonujący w rozwiniętym państwie europejskim szkodliwą praktykę małżeństw dziecięcych, wczesnych i wymuszonych (CEFM, ang. child, early and forced marriage). (...)

Obecne różnicowanie minimalnego wieku nupturientów obu płci może również utrudnić wprowadzenie w przyszłości do polskiego porządku prawnego instytucji rejestrowanych związków jednopłciowych, a tym bardziej małżeństw par tej samej płci – przyznanie prawa do wstąpienia w taki związek przez dwie kobiety w wieku lat 16, ale przez dwóch mężczyzn dopiero po ukończeniu 18 roku życia stanowiłoby jawną dyskryminację gejów względem lesbijek. (...)”

Zgodnie z odpowiedzią na interpelację poselską na Sejm nr 5381 (03-10-2025)
przez Minister do Spraw Równości:

”
Ad 3. Dyskryminacja mężczyzn w prawie rodzinnym

Art. 18 Konstytucji RP wskazuje na obowiązki państwa w zakresie ochrony rodziny i rodzicielstwa, a więc także ojcostwa. Szereg przepisów ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809; zwana dalej „k.r.o.”) dotyczących władzy rodzicielskiej czy stanowiących o obowiązkach i prawach rodziców względem dziecka, nie odnosi się bezpośrednio do płci rodzica.

*Prawo rodzinne w Polsce niewątpliwie wymaga jednak nowelizacji, w tym w zakresie praw i obowiązków rodzicielskich, a zadanie to zostało postawione przed Komisją Kodyfikacyjną Prawa Rodzinnego, powołaną na wniosek Ministra Sprawiedliwości. **Przykładowo, w sferze regulacji prawnych nie został jeszcze znowelizowany art. 10 § 1 k.r.o., różnicujący minimalny wiek pozwalający na zawarcie małżeństwa przez mężczyzn (18 lat) i kobiety (16 lat).***

*Wyrównanie wieku nupturientów będzie przedmiotem dyskusji ekspertów w ramach Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Rodzinnego, jako **Ministra ds. Równości skierowałam również wystąpienie w tej sprawie do Ministra Sprawiedliwości.**”*

Zgodnie z odpowiedzią na interpelację poselską na Sejm nr 7822 (02-09-2025)
przez Minister do Spraw Równości (DRT.4510.8.2025):

„3. W sprawie ochrony przed dyskryminacją ze względu na kryterium wieku

Polska była inicjatorem uchwalenia Konwencji o Prawach Dziecka z 20 listopada 1989 r. w dziesięciolecie Międzynarodowego Roku Dziecka. Na straży Konwencji, zgodnie z art. 72 ust. 4 Konstytucji RP i art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 292) stoi Rzecznik Praw Dziecka, jedna z pierwszych wyspecjalizowanych instytucji rzeczniczych na świecie.

Powołana na to stanowisko w 2023 r. adw. Monika Horna-Cieślak odbywa regularne spotkania z Ministrą ds. Równości, Rzecznikiem Praw Obywatelskich i Ministrą ds. Polityki Senioralnej oraz uczestniczy w pracach Europejskiej Sieci Rzeczników Praw Dziecka (ENOC).

W ramach działalności Ministry ds. Równości wystąpiłam do Ministra Sprawiedliwości zwracając uwagę na dyskryminacyjny charakter przepisu art. 10 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, który pozwala kobietom na zawarcie małżeństwa w wieku lat 16, podczas gdy minimalny wiek dla nupturientów-mężczyzn to lat 18. Nierówność ta została wyeliminowana z projektu ustawy o związkach partnerskich (nr w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów UD87), przewidujący tę samą granicę wieku 18 lat dla osób wstępujących w rejestrowany związek partnerski.

Ochronie najmłodszych przed wykorzystaniem seksualnym służyło także popierane przeze mnie wprowadzenia do Kodeksu karnego art. 191b, penalizującego działania polegające na doprowadzeniu innej osoby do zawarcia małżeństwa lub związku, który odpowiada małżeństwu

w kręgu wyznaniowym lub kulturowym sprawcy z użyciem przemocy, groźby bezprawnej lub przez nadużycie stosunku zależności lub wykorzystanie krytycznego położenia.

Nowelizacja ta stanowi realizację zobowiązań międzynarodowych Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie zwalczania zjawiska małżeństw wczesnych, dziecięcych lub przymusowych (ECFM). (...)

Zgodnie z konsekwencją konfliktu Rzeczypospolitej Polski z Polskim Kościołem Katolickim oficjalnymi formularzami oraz wykładni prawniczej, które obowiązują i stanowią naruszenie:

- Formularz 15 „Prośba o dyspensę od wieku i zezwolenie na asystowanie przy małżeństwie zawierany przez osobę małoletnią”

- Formularz 15a „Zgoda Rodziców na zawarcie małżeństwa kanonicznego przez osobę małoletnią (tj. do 18 roku życia”

<https://archwwa.pl/formularze/>

- na podstawie wykładni legislacyjnej po przez nawiązanie prawa cywilnego z prawem kościelnym przez ks. Adama Kaźmierskiego „Przeszkoda braku do zawarcia małżeństwa Kan. 1083 KPK – Papieski Wydział Teologiczny (2015):

„W przeciwieństwie do niepełnoletnich kobiet, mężczyźni, którzy nie ukończyli 18 roku życia mogą zawrzeć małżeństwo w Kościele katolickim tylko w sytuacjach bardzo wyjątkowych. Udzielona zgoda koniecznie powinna być łączna z udzieleniem zezwolenia wyłącznie na asystowanie przy zawieraniu małżeństwa bez skutków cywilnych, dlatego gdyż polskie prawo rodzinne nie przewiduje możliwości zawarcia małżeństwa przez mężczyznę, który nie ukończył jeszcze 18 rok życia”

Przypomina się Rzecznikowi o działaniu na rzecz Równego Traktowania, który z latami 2015/2016 rozpoczął niniejszą interwencję dotyczącą dyskryminujących przepisów prawa rodzinnego i jej nie zakończył.

Przypomina się Rzecznikowi Praw Obywatelskich, że Rzeczpospolita Polska została zgłoszona o naruszenie Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej jako Państwa Członkowskiego UE z treści następujących przepisów prawa Art.7, Art.9, Art.21, Art.23, Art.24 w zawieraniu małżeństw poniżej 18 roku życia i uznania ojcostwa poniżej 18 roku życia.
- przedłożenie petycji 1683/2026 do Komisji Petycji (PETI) Parlamentu Europejskiego zatytułowana roboczo
"Poland violates Art.7 art.9 art.21 art.23 art.24 Charter of Fundamental Rights EU in discriminatory marriage age below 18 yo" z dnia 29.06.2026

Zgodnie z brakiem powołanego projektu przez Rząd Rzeczypospolitej Polski naprawiający systemową przemoc dziecięcą, przemoc wobec dziewcząt/chłopców w tym osób dorosłych, a także legalizację dyskryminacyjnych małżeństw cywilnych płci żeńskiej poniżej 18 roku życia także z osobami płci męskiej z zaufania publicznego to jest ksiądz, polityk, nauczyciel, polityk, lekarz, wbrew umożliwienia małżeństwa cywilnego płci męskiej poniżej 18 roku życia, pomimo uznania ojcostwa poniżej 18 roku życia przez osobę płci męskiej, stanowi to naruszenie także zasadę Równego Traktowania i zasady Równych praw kobiet i mężczyzn w zawieraniu małżeństwa wobec art.2f, art.5 oraz art. 16 Konwencji CEDAW.

Dlatego też zgłaszam także skargę do Komitetu ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet.

CEDAW/C/POL/QPR/9-10 (25 czerwiec 2025)

„Małżeństwo i stosunki rodzinne”

„W nawiązaniu do paragrafu 43 wcześniejszych uwag końcowych Komitetu oraz jego zalecenia ogólnego nr 29 (2013) w sprawie ekonomicznych skutków małżeństwa, relacji rodzinnych i ich rozpadu, prosimy o udzielenie informacji na temat: (...)

c) *Podjęcie kroków w celu ustalenia minimalnego wieku zawarcia małżeństwa na poziomie 18 lat zarówno dla dziewcząt, jak i chłopców, bez wyjątków, oraz podjęcie środków mających na celu wyeliminowanie wszelkich orzeczeń sądowych zezwalających na zawarcie małżeństwa poniżej tego wieku;*”

CRC/C/POL/CO/5-6 (6 grudzień 2021)

„B. Definicja dziecka (Art. 1)

17. Komitet zaleca, by Państwo-Strona dokonało zmiany przepisów prawa tak, aby usunąć z nich wszystkie wyjątki umożliwiające zawieranie małżeństw przez osoby poniżej 18 roku życia.”

Wzywa się Rzecznika Praw Obywatelskich do ponownego przystąpienia:

- wystąpienia generalnego do niniejszych Ministerstw (zobowiązanie z petycji IV.053.1.2024)
- wystąpienia ze skargą do Trybunału Konstytucyjnego

Wszelkie odpowiedzi proszę kierować na skrzynkę podawczą [REDACTED]

Załączniki:

- zal1-DSRiN-VII_0820_4_2026.pdf
- zal2-PETI-1683-26.pdf

Podpisano
Obywatel Rzeczypospolitej Polski